



Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A Este in fie-care septemana odata, adica domneac'a
 contienendu o ebla si diumetate.

Pretiala pentru Austria
 pe Febr. Sept. 5 fl. —
 pe Febr. — Dec. 7 fl. — cr.
Pentru Romania
 pe Febr. — Sept. doi galbeni.

Nr.
27.

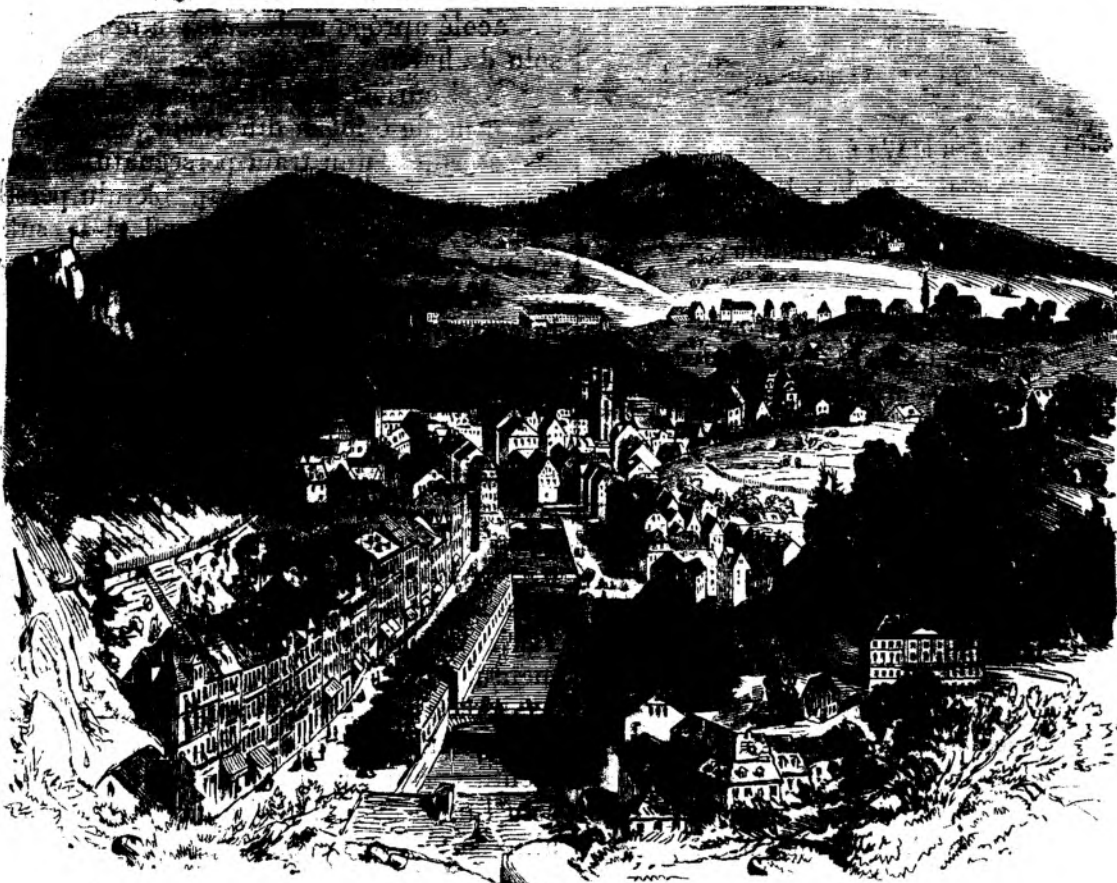
Cancelari'a redactiunii.

Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
 de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
 anonime nu se publica.

III
cursu
anualu.



Karlsbad in Boemia.

Unu suspinau in diori.

... Dar éta auror'a cu budie rumenióre,
Sê 'ncinse ér in haina de róse si porfuru,
Si 'n aur'a demanetiei si-imparte sburatoare,
Sioptirile portate de-alu ventului suspiru.

In urm'a ei se 'ngana cununi de bucuria . . .
La tót'a ei privire espira câte-unu visu,
Din tót'a ei miscare se nasce-o armonia,
Din tót'a ei zimbire apare unu raiu deschisu.

Si-asié-e de mandra lumea ! Natur'a 'nteneresce,
Campiile tresalta in murmuru linu, sonorú,
Si 'n sunete de inmuri padurea se trediesce,
Si vâile inóta in lacrami de amoru.

Frumósa esti natura in tót'a ta splendóre,
Ce 'n diorii demanetii apare mai pomposu,
Candu visulu si-desléga caten'a 'nsielatore
Candu anim'a nu-e sclav'a Morfeului lenfosu.

Frumosa-e a ta scena tu bela Auróra
Candu carulu teu de auru portatu in leganâri
P'-a lebedelorú aripi, din sfere se cobóra,
Sê verse preste lume vietia si placeri !

Frumosu e orizonulu, candu dalb'a ta ivire
Depinge p'a lui facia unu luciú purpurinu,
Candu sórele si-incepe gigantec'a pasîre,
Si si-mesura triumfulu prin eterulu blondinu !

Dar tu ce scii produce cu-atât'a maestría
Balsame pentru animi, venindu si triumfandu
En spune-mi óre-adus'ai vre-o radia auria,
A carei licuire sé-mi spunu suridiéndu :

Cá lantiulu suferintiei ce anim'a mi-o stringe
S'a frantu, si din catene spre viétia m'am treditu ! . . .
Séu num'atât'a baremi, mai are multu de-a plange
Alu sinului meu lira, sub doiulu repetîtu ? ! . . .

Tu sbori in propasîre si treci din sfera 'n sfera,
Dar budiele-ti frumóse nimica nu-mi respundu . . .
Ah ce mi-ajunge mie zimbirea-ti efemera,
Candu sinulu meu posiede unu chinu amaru, prof-
fundu !

Tu nu-mi produci o vóce de dulce consolare,
Tu nu-mi-produci unu picuru din scumpulu teu bal-
samu,
Me lasi in suferintia, me lasi si in desperare,
Si 'n negrele catene ce 'n anima le am . . .

Tu ridi de-a mele lacrimi, tu n'a-i compatimire,
Candu scii cu ce ardóre iubescu de stau sê moru,
Iubescu p'o copilitia ce sci de a mea iubire,
Si totusi . . . mi-respinge . . . eternatu meu amoru . . . !
Beiusiu 20 juniu 1867.

Ionitia Radu.

DIN VIÉTI'A UNUI JUNE.

Novela.

In órecare anu repausà in arestulu din G.
unu arestatu. Elu erá cam pe la treidieci de ani,
ér fati'a lui cea smolita, privirea cea intetîta-
morbosa, si trupulu celu fransu lu-aretau ca pre
unulu ce se 'nelina pe adanci betranetie.

Unu anu a suferita in arestu si erá jude-
catu pe viétia. Se dicea, cá unu anu l'a petre-
cutu in cugete profunde fara a graí unu cuven-
tu catra nimenea in veci.

Avea pe fatia ceva espresiune de o sciintia
mai nalta, si 'n tóta miscarea lui se potea oser-
vá o desteritate de o cultura adeverata. Galbe-
néti'a acea mórtá, ochii acei mari si 'mpaingi-
niti, fruntea acea mohorita si crétia aretau, cá a
trebuitu se suferé multu ; éra desinteresulu acela
ce se aretá pe budiele lui asié amaru, aretá cá
nu mai are neci o sperare, neci unu doru in
viétia.

Candu l'au ingropat, au pusu la grama
dii lui unu medalionu in care erá o icóna, si
sub icona numele „Nelli“ si 'n sinu sub came-
sia, acolé aprópe unde batea anim'a, unu ven-
solu de hartii.

Cei curiosi au desfasiuratu hartiele si au
aflatu in ele o icóna din viétia amara, o negura
de suferintia, unu traiu persecuatu de sórte des-
crisu asié, precum a simtîtu bietulu persecuatu.

Se díce cá ar fi dísu cand si-da sufletulu :
sê nu fiu suferitu atât'a, n'astu sperá alta viétia ;
dar celu ce suferé atât'a, trebue sê aiba o alta
lume pentru respata.

Ascultati vócea celui ce-lu dóre si suferé
fara sperantia de mangaiare.

Tragu clopotulu de díua. — Natur'a se
trediesce din somnu, tota viéti'a invía, totu ver-
mele si tóta furnic'a — s'aventa cu poteri nóue
catra unu scopu, care le va remunerá nisuinti'a
si sudorea ; — numai eu nu mai am scopu in
viétia, numai eu n'am nisuintia si sperare pe pa-
mentu.

Viéti'a mea e unu somnu lamentosu, si som-
nulu meu n' are vise ; viéti'a mea e unu mor-
mentu negru, ér eu sum viu si coudamnatu sê
sciú lumea cum ride si cum plange, — cum se
alina si mai sperédia.

Oh sê fiu nascuta orbu pe lume, sê nu fiu vediutu frumseti'a naturii, — sê fiu nascutu surdu, sê nu fiu audîtu dragile sirene a dulciloru desmerdâri, — sê fiu nascutu fara organe si fara simtiu, ca frundi'a — ee crescê si o desvôlta natur'a, si cade când i vine tempulu si nu plange caderea sa.

Arestulu e largu si prisionerii multi. — Toti dormu in giurulu meu, — numai eu, si in parete langa mine unu grelusiu e trédiu; — toti dormu in giurulu meu, numai eu si dorerea mea nu dormimu.

Celu ce are pe sufletu o negura de pecate grele, celu ce a ucisu suflete nevinovate, si speranti'a in sufletu si simtiulu in anima, — celu ce a superatu pe Dumnedieu cu cele mai crancene fapte, — a lamentatu tota nóptea, si diorile i aduce balsamulu vindecatoriu — somnulu, — si-i acopere tabloulu trecutului pe unu minutu, si légana pe aripile sale sufletulu celu frantu, care suferu chinurile eterne inca 'n asta viétia; — sufletulu meu e obositu in tote atomele sale, trupulu meu e frantu si uscatu, eu n'am pecatu in lume: si totusi ah, eu nu adormu si nu moriu, — nu adormu, câ-ci nu mi vine somnulu, si nu moriu, câ-ci nu mi-e iertatu.

Prin crucile ferestrei s'aude abie câ canta o flomela ôreunde departe, unu bucinu purcarescu, — unu ventu câ adfe, o siópta câ sióptesce pe su ferest'a mea, — si ah, asié-mi trédiesce in sufletu dorulu libertâtii, asié-mi vine unu doru sê mai gustu inca numai odata aeru curatu, apa limpede, mirosulu floriloru si arom'a lumesciloru placeri, numai unu minutu, numai o clipa — apoi sê moriu!

Oh sê mai vedu inca radi'a cea dulce ce desvôlta florea, ce legana 'n arip'a sa diorile cele mandre, sê mai vedu lun'a care a vediutu nopțile mele si stelele, si ceriulu celu serinu la care fantasam cu atâtu farmeca cu atât'a doru.

Séu déca sortea mi e sê moriu fara a vedé natur'a inca odata, oh, atunci ada Domne tempulu, ada-mi or'a mortii, câ tu scii sufletulu si suferinti'a mea!

Sê traésca celu ce mai iubescé séu uresce orece 'n natura, sê robésca celu cu sufletulu adancitu in pecate; dar eu, care nu iubescu si nu urescu mai multu nimicu in viétia, care n'am facutu o crima sub sore n'am pen' ce traí, eu n'am pen'ce suferí 'n prinsóre — lasa-me Dómne, te rogu celu ce esti preste cériuri, lasa-me sê moriu! — — —

Dar totusi, ah — mi-apare-o suvenire, suvenirea ei, si-mi curgu lacrimile si-mi arde sufletulu — — o mai iubescu inca mi-vine

'n minte elu, unu frate dulce — — oh, mi se 'ntuneca sufletulu, hah, cum' lu-uurescu inca!

Mi-aducu a minte de lume, de lumea cea draga, si de placerile ei, — mi-aducu a minte de misielfile ei — iubescu si urescu deodata oh!

Iubescu si urescu deodata, dar uibirea si ur'a mea nu voru mai avé activitate in viétia, — speranti'a nu me indreptatiesce sê mi le nutrescu, — câ-ci ele nu voru avé rola mai multu, . . . si déca ar avé, eu n'asiu dovedí amoru si ura mai multu in veci, câ-ci amorulu mi-a inmorméntatu speranti'a vietii, fericirea si libertatea; — apoi ur'a? oh ur'a e negra si sufletulu meu nu e negru — eu nu voescu viétia pentru amoru si pentru ura, si io neci sperediu — pentru ce sê mai traiescu dara Dómne? lasa-me, oh lasa-me se moriu.

Pentru ce n'ai datu, Dómne cuvinte si semne animaleloru prin cari si cu cari sê te adóre? Pentru ce n'ai datu vermiloru graiu, sê strige 'n largulu naturii, si sê cante 'n armonía marirea si parintiésc'a ta binefacere, si sê te adóre pentru darulu vietii? De e dreptu, câ binefacerea astépta recunoscintia: de la verme cu dreptu poti pretinde adorare, dar omulu ce a castigatu? ôre sê-ti fia multiamitoriu? . . .

Vermele traesce si n'are scopu, n'are prentensiune, si pentru viétia n'are pedépsa; dar omulu, pedepsitu nasce, pedepsitu móre, pedepsitu câ 'n ceea lume lu-ascépta unu chinu pentru viétia.

Oh sê fiu nascutu unu verme, m'ar fi trédîtu primaver'a ca pupusia, m'ar fi nutritu vé-r'a si n' ar fi cerutu respata si nu mi-ar fi mesuratu pedépsa pentru viétia, — apoi m'ar' fi adormitu tómn'a si asiu fi dormitu in pace; ér sementi'a mea ar fi remasu pentru toti secli víitori; — sê fiu fostu o flore 'n érba, asiu fi infloiritu si asiu fi vescedîtu, — si flórea mea si-ur-má de sine legea 'nflorirei sale, si déca tempestatea tempuriloru o doboreau, peria si n' avea pedépsa; dar ca omu, nascut'am pedepsitu, trait'am in virtute si totusi cu suferintia, — si pentru câ impregiurârile nu m'a lasatu a te adorá destulu pentru suferinti'a ce mi-o ai mesuratu; si pentru câ otarele defipte mi-a fostu pré strinse in viétia, si potere sê le padiésca nu mi-ai datu — asceptu inca o pedépsa si pe cea lume.

Me 'ntorcu inse totusi Dómne, si ca bravulu ce móre in batalia, e falosu câ more 'n rane, ér nu si-blastema sfîrsîtu — te adorediu, mi-pare bine câ m'ai creatu a sci simtî si a sci-cugetá mai multu ca animalulu, — consciinti'a mea cea nalta si scirea câ am sciutu traí cuge-

tandu, câ mi-am sciutu cuprinde suferinti'a cu atât'a dorere, cu atât'a simtîre, suvenirea câ am sciutu odata sperá cu atât'a magia, suvenirea câ am sciutu iubi odata cu atât'a farmecu, cu atât'a doru — me 'naltia si me recompensédia pentru tóte suferintiele; — numai o rogare am totusi Dómnne: dupa ce am suferitu, dupa ce recunoscu darulu teu, — lasa-me sê moriu!

Séu déca mórtea mea inca ar fi departe Dómnne, oh parintele ceriurilor, tu esti perpetiunea cea mai 'nalta, tu scfi remunerá suferinti'a . . . ascunde negrulu trecutului dinaintea mea, — lasa-me sê o mai am odata, pe ea, pe Nelli cea dulce cu credinti'a, cu farmeculu acel'a cand ea erá unu angeru dulce, o fintia feerica, ce luminá lumea sufletésca a unui desperatu, ce tredî unu sufletu la simtiu si la simpatia, si aprinse lumin'a sperantiei intr' unu sufletu sdrobotu.

Séu déca, tu Dómnne, nu vrei mangaiarea mea in viéti'a asta trecatóre: pastrédiami-o pentru alta viéti'a, sê o 'ntêlnescu inca, sê o 'mbratísiediu cu dulce, si 'n patri'a angeriloru se sborâmu bratiu pe bratiu cu credintia si cu amoru.

Si eu voiu pune pe altarele tale sufletulu si rugatiunea mea, te voiu iubi, te voiu mari si te voiu adorá, Dómnne, pana la mormentu!

Carlsbad.

(Cu ilustratiune pe pagin'a 317.)

Boemi'a e fórté avuta de baie minerale, intre aceste cele mai renumite sunt baiele: Carlsbad, Teplitz, Marienbad si Frantzbud.

Tóte baiele séu scaldele din acésta tíera sunt intr' adeveru binefacatórie omenimei, câ-ci poterea loru medicala e data de la natura in abundantia, — apoi pe langa acést'a la baiele din Boemi'a necicandu nu se afla jocuri hasardóse si alte petreceri ruinatorie de avere si sanetate. Celu ce cauta astfelu de placheri indesiertu va cercetá aceste scalde, inse toti aceia cari voiescu sê-si restauredie sanetatea si sê-si caute distractiune in frumsetiele naturei, cu anima linscita potu grabi spre a cercetá aceste isvóre salutarie.

Ilustratiunea frumósa ce o publicâmu in fruntea fóiei representa Carlsbadulu, cea mai renumita baia din Boemia, ma potemu díce, câ e un'a dintre cele mai cercetate baie europe-ne. Ap'a de la Carlsbad posiede o potere estraordinaria pentru vindecarea bóleloru de peptu si ficate, si in privinti'a acést'a concurredia cu tóte cele lalte scalde. Din tóte partile lumiei se

aduna ací bolnavii de peptu si melancolistii cari patimescu de ficate, si acestia de regula se ducu catra casa sanetosi in deplinu, séu celu putienu pré evidentie recreati.

Bolnavii petrecu dñu'a luandu scalde, beundu apa si mai alesu conversandu cu vioitiune, câ-ci conversarile cordiale si fine inca servescu spre inaintarea sanetatei, — sér'a inse cum se intuneca toti grabescu sê se culca si catra 10 óre se stingu tóte luminele. Beuturi spirituóse ací nu se beau, câ-ci unu paharu de vinu póte nemici cur'a de vre-o septemana.

E pré evidentie dara câ la Carlsbad numai aceia potu fi multiamiti, cari si-cauta recreatiunea sanetatei loru, dreptu aceea cei ce patimescu de bólele susamintite, potu fi ascurati câ nu voru fi conturbati de cei ce cauta petreceri sgomotóse.

Cercetatorii acestoru scalde venindu din tóte partile lumiei, sunt de cele mai diferite nationalitati, totusi se póte observá in fetiele loru unu ce comunu, si acést'a e — suferinti'a. Toti suntu galfedi, — cu ochii intrati in capu, inse aceste fetie galfede totusi descépta simpati'a recipróca, câ-ci de regula pe acele fetie se revaledia unu spiritu mai inaltu, sciindu bine-câ patimitorii de peptu mai toti sunt siertv'a lucrari-

accestoru patimitori orice lucrare spirituala e strinsu oprita.

Unu doru.

De-asiu fi o albinióra, ce sbóra p' intre flori,
Sburare-asiu pau' la tine in purpurine diori.

De-asiu fi o paserica, ce fâlfâia mereu,
Sburare-asiu si m'asiu pune cantandu pe sinulu teu.

De-asiu fi o florióra in gradina frumósa,
Te-asiu imbetá cu farmecu, cu gingasie miróse.

De-asiu fi auriulu sóre prin sfere n'asiu amblá,
Ci m'asiu oprí iubite! sê cautu la faci'a ta.

De asiu fi luceaferu mandru in diori de demanétia,
M'asiu cobori p'o radia l'a-a tale scumpe bratie.

De-asiu fi in urma-unu angeru, in ceriu ntu m'asiu
dori,

Ci 'n visurile tale amóre ti-asiu sioptí . . .

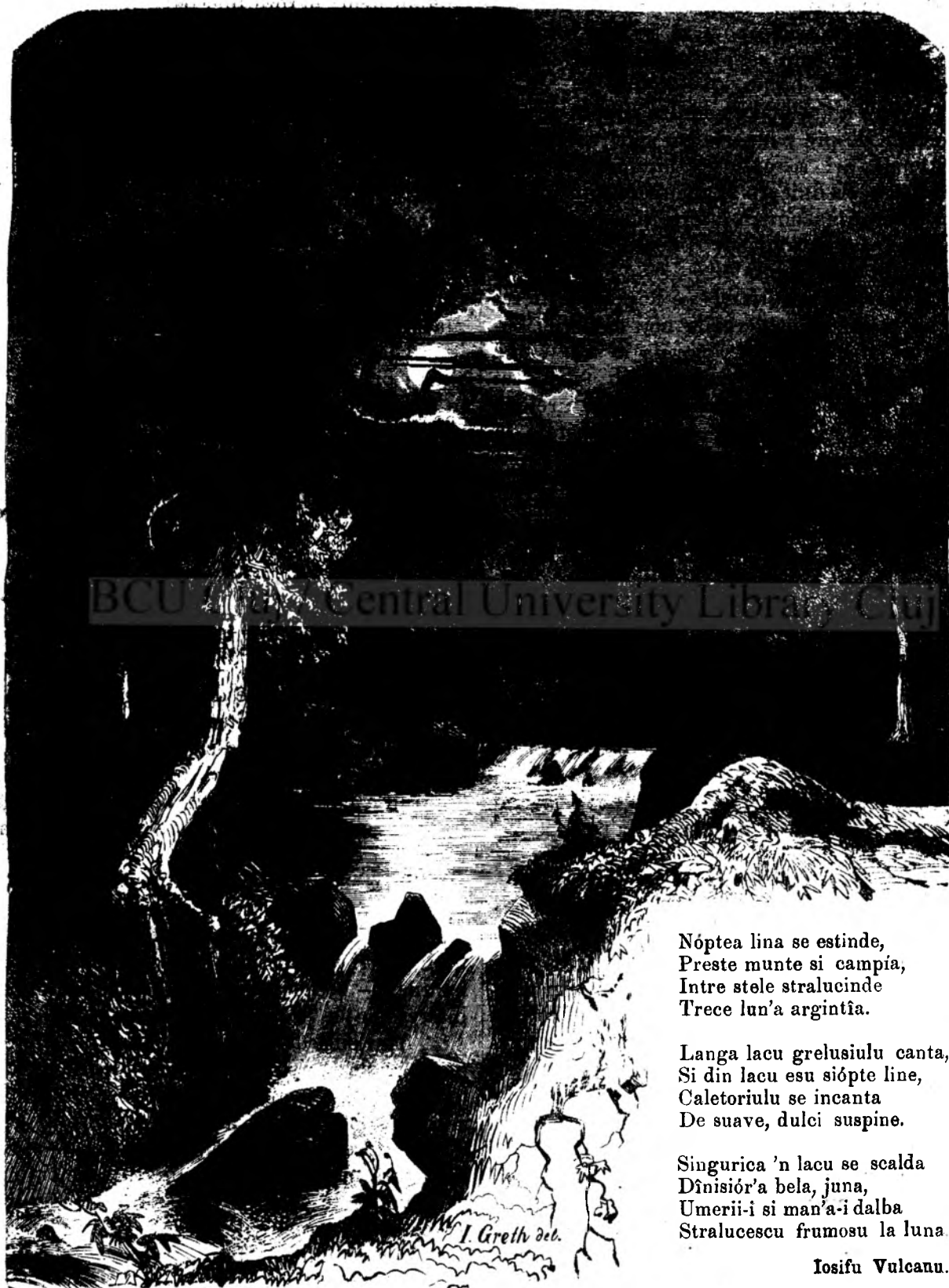
Si-atunci, atuncea dóra ai sci sê-mi pretiuesci,
Amorulu meu fierbinte, ce-atata mi-lu ranesci.

20. juniu 1867.

Maria Suciú.

Nóptea de véra.

De Enricu Heine.



Nóptea lina se estinde,
Preste munte si campia,
Intre stele stralucinde
Trece lun'a argintia.

Langa lacu grelusiulu canta,
Si din lacu esu siópte line,
Caletoriulu se incanta
De suave, dulci suspine.

Singurica 'n lacu se scalda
Dínisiór'a bela, juna,
Umerii-i si man'a-i dalba
Stralucescu frumosu la luna.

Iosifu Vulcanu.

Meditațiuni literare.

I.

Förte nimeritu a dîsu órecine, câ amorulu si seraci'a nu se potu ascunde tempu indelungatu. Celu amorusu nu póte sê se totu arete câ nu e amorusu si totu astfelu neci celu seracu nu póte sê amagésca lumea, câ e avutu.

Apoi cu atâta mai cu multu dreptu se póte dîce acést'a despre paupertatea spirituala.

Acuma ori si câtu de dorerósa sê ni fia marturisirea, trebuie s'o spunemu cu sinceritate, cumca literatur'a nóstra e förte saraca luandu in consideratiune avutíele imense ale celoru lalte natiuni mai 'naintate.

Pretiósele margaritarie ce le posiede literatur'a nóstra atâtu in lucrarile mai moderne, câtu mai alesu in poesi'a poporala le scimu noi pretiúi dupa meritulu si scumpetatea loru mai presusu de câtu tóte comórele literaturiloru straine, inse de vomu jedecá cu seriositate la acele pré putiene averi ce le posiede literatur'a nóstra, trebuie sê marturisimu, câ — suntemu sermani, suntemu förte sermani.

Dar de aceea neci de câtu nu s'ff cu cale sê desperâmu si sê lamentâmu, ci acésta lipsa sê ni servésca de impulsu potinte, pentru a ne decide odata ca sê imbratiosiâmu literatur'a natiunala cu o resolutiune consciiéntiósă.

Cumca literatur'a nóstra in presinte ar ff in decadintia, nu se póte dîce, si adeca nu se póte dîce de aceea, câ-ci dieu, n'a pré avutu de unde sê cada.

Abea câte-va diecenie sunt de candu au inceputu cativa barbati binemeritati a pasî pe calea aretata de lucéferii Petru Maioru, Sincai si Cichindealu, abea au trecutú vre-o de 30. ani de candu eruditulu Eliade impreuna cu mai vre-o cativa barbati zelosi — asié dîcandu — au facutu pasii cei d'antaiu pentru intemeierea literaturéi nóstre, câ-ci din lucrarile de mai nainte nu se póte vedé vre-o resolutiune consciiéntiósă inadinsu spre a intemeiá si inavutí literatur'a natiunala, — si trebuie sê marturisimu, câ acesti barbati zelosi semtiendu necesitatea generala de carea patimesce literatur'a romana, numai de câtu s'au resolvatu a straplantá de pe campiele vaste a le strainiloru ideiele salutarie si asié au tradusu mai multe opuri clasice, si altele mai pucínu clasice, dupa cum au aflatu câ mai bine voru nimerí gustulu publicului cetitoriu, care inca — trebuiá creatu. — Aceste lucrari salutarie, fiindu sustienute mai alesu de nemoritoriulu mecenate Campineanu, in curendu au in-

ceputu a eserciá o influintia förte buna asupra romanimei intregi, dar dorere câ totu asié de iute s'a disolvatu societatea cordiala a acestoru barbati, si mai tardíu afara de Eliade, abea mai aflâmu urma despre lucrarile literare ale acestoru barbati.

Mai tardíu óra vedemu ivindu cativa barbati resoluti spre a lucrá pe campu literaturu, inse nu pré vedemu ca acele lucrari sê fia neinterupte si armonióse, — povetiuite si indreptate de unu principiu generalu, ce trebuie sê se observé die in tóte lucrarile cari se nisuiescu spre a ajunge unu scopu sublimu.

Dorere câ acésta lucrare armoniósa si consciiéntiósă inca nu o potemu aflá in literatur'a romana. — Vedemu talente mari, si talente mai mice escelandu mai multu séu mai putienu prin lucrarile loru literare, inse mai fiecare lucrare „dupa principiile sale,“ si asié nu e mirare, câ in tóta literatur'a nóstra nu potemu aflá unu principiu generalu.

Se semte dara necesitatea unei critice sanetóse, carea sê indrepte fluctuatiunea nenaturala ce a eruptu in literatur'a nóstra, sê o indrepte intre marginile ei naturale; — e de lipsa o critica sanetósa, carea sê descepte pedantismulu din letargi'a indelungata si sê indrumé die pre cei inhibitori de progresu.

Progresulu si sê nu conturbe armonia lucrariloru, — ni e de lipsa o critica sanetósa, pentru ca sê descepte gustulu esteticu, fara de care neci o literatura nu a potutu 'naintá; — ni e de lipsa o critica sanetósa, pentru ca sê se stabile die odata armoni'a generala in literatur'a natiunala, careia sê se inchine totu insulu, carele voiesce sê lucre pe acestu campu destinatu culturai natiunale.

Lips'a acestei critice a produsu atâte inconveniente in literatur'a nóstra, si dieu e förte tristu, candu vedemu, câ inca nu se decidu barbati nostri competinti ca sê suplinésca acésta lacuna, — séu celu putienu sê dee semne câ se interesédia de propasirea natiunala.

Afurisit'a de politica ea unu blastemu zace pe literatur'a nóstra, — acést'a impédica pre literati ca sê se ocupe mai seriosu cu literatur'a, si totu acést'a atrage atentiunea publicului cetitoriu spre evenimentele politice, — si biét'a literatura mai vegetédia traindu o vietia amara, si desvoltandu-se dupa cum se desvolta tóte al- ea, ce sunt parasite de lucratorii vigílatori, si sunt lasate numai in bun'a grigia a Domnului.

Ne dóre anim'a, de câte ori luâmu in mana vre-o intreprindere literaria beletristica — sci-entifica din anii de mai nainte, câ-ci vedien- du

eruditătea acelor talente frumoase ce decorau acele întreprinderi, ca cele din Moldova mai ales, și cari acum au perit în caosul politicei, trebuie să ne intriatăm, căci vedem pierrea grandioasă, ce trebuie să sufere literatură prin retragerea acelor barbati eruditi.

Intr' adevăru putem dice că literatură a natiunala romana în presinte pare că e mórta, inse suntemu convinsi că — precumu a dîsu salvatorele . . . „acésta féta nu e mórta, ea numai — dórme“ . . . asié literaturéi nóstre trebuie să-i dîca o vóce salvátore — „descéptă-te finția cerésca, căci tu ai viétia eterna . . .!“

O astfel de autoritate salvátore ni place a prevedé în asociatiunea literaria ce va să se constitué dóra câtu de curendu în Bucuresci.

Multe s'au scrisu și vorbitu despre chiamarea acestei asociatiuni, și tóte opiniunile mai fara neci o exceptiune s'au concentratu în acea dorintia, ca mai 'nainte de tóte să se statorésca o ortografia comuna, și cu acésta opiniune ne unimu și noi, inse unitatea ortografiei e imposibilu a se realizá fara de unitatea spirituala, fara de unitatea principiilor ce trebuie să fie observate în tóte lucrările literarie; — unitatea ortografiei o privimu de simbolulu unității spirituale a literaturéi nóstre, cu carea numai de câtu trebuie să încete acea disarmonia, ce se póte vedé în presinte privindu lucrările literatoru romani din diferite parti locuite de romani.

Nu numai în limba ci și în cugete trebuie să fimu uniti, și atunci va disparé acea diferentia batátore la ochi, ce existe în lucrările literatoru din Bucovin'a, din Iasi, Bucuresci și din Banatu — Ungari'a — Transilvani'a. Apoi mai trebuie să spunemu și aceea, că arareori vedemu doi — trei literati de unu principiu, și de aceea sunt mai atâte principie — câtu literati!

Julianu Grozescu.

GINEVRA AMIERI.

Novela italiana de Teresia Pulschy.

Introducere.

Eră o nópte inseninata de luna în Florenți'a. Visitasem o amica ce locuía în piati'a del Indipendenza, în acestu cartiru modernu alu cetății radiematu pe vechile ziduri ale fortăreței cu regulatele și burgesele case, cari inavutite privescu în josu pe estinsulu locu de esercitiu, unde fii Neapolei și ai Siciliei, ai Romagnei și ai Liguriei, ai Sardiniei și ai Lombardiei câtu e dîu'a se invertescu inbuldîndu-se în uniunea italiana.

Aici civilisatiunea atatu e de uniforma, modernitatea atatu de regulata, încâtu spiritele trecutului de și aru avé fórte mare aplecare ca pe argintiele radie ale lunei să descinda la pamentu, érași se reintorcu la stele, și în locu de a ni siopti întemplantile secoliloru dejá trecuti se pierdu în armoni'a sfereloru. Dar cu totulu alta dispositiune a sufletului me cuprinse, candu treceam prin Via Cavour și Via Marteli, și me apropiam de catedrala, deórece aice statuele de marmoru din afundaturile, ce se aflau de a supra stranieloru reliefuri a le lui Giotto și Pisano pe Campanila, se uitau misteriosu la mine, și de la palatulu canoniciloru mi saluta figur'a Potintelui, carea invelea catedral'a cu acea miraculoasă cupola, coróna neasemenavera, ce este demna de templulu acelei cetății, ce și-alesese de rege pe Isus Cristos. Me confundasem în privirea Campanilei, candu la sunetulu campaneloru me inforai.

Batura mediulu noptii, și mi-se parú ca și candu cineva m'ar fi batutu pe umeru; me întorseiu și vediu unu barbatu cu o guta rosie; — spinarea-i aplecata constatá o etate înalta, caputi'a acoperea fati'a, dar' nu și acei doi ochi întunecosi, cari patrundeau inafara prin doué gauri.

Musculós'a mana, ce eră întinsa înainte, aretá spre edificulu Misericordiei, elu dîse: „Privesce intr'a colo, acést'a este creatiunea mea, palaturi și castele se derama, inse edificulu consacratu Madonei, va esiste. Eu scieam acést'a înca pecandu lu fundasemu ca unu fachinu seracu.“ — „Cine esti tu?“ întrebaiu pe necunoscutulu. Betranulu se asiedíá pe un'a din treptele, ce conducu catra Misericordia, și eu me puseiu langa dînsulu. — „Me numiau Pietro di Luca Borsi, — dîse elu — eram celu mai betranu dintre fachini în anulu Domnului 1240. Cetatea nóstra eră diliginta în prepararea de marami, cari la misele de la San Simone și San Martina, se vindeau pentru tóta lumea. Atunce piatiele și stradele furnicau de straini, cari voiau să fie serviti; noi fachinii în ani buni aveamu destulu de lucru. Dara cum se întemplá mai totu de una unde sunt cumperatori multi sunt și servi multi, asié se întemplá de érn'a nu eramu totu de una ocupati, și de multeori se întemplá că eramu câte 70 séu 80 de insi cari în piatia San Giovanni acceptamu dupa câte-o comanda.

Candu eră rece și umedu, cautamu în pivnitiele Adimari câte unu refugiu, care de la inundatiunea cea mare eră desehisa. Aice faceamu focu și flacai se asiediau împredurulu

lui si-si scoteau finici din busunaru spre a harsardá cu ei si deca pierdea sê blasteme. Si decâteori acesti ómeni in selbategi'a loru in zadaru portau in gurele loru presantulu nume alui domnedieu, me apucá unu fiuru rece, ca si candu m'ar atinge man'a mortii, si eu me deciseiu a propune, ca fiacare de va numi numele lui Domnedieu in desiertu, sê platésca câte unu finicu in scutula, ca pedépsa pentru pecatulu comisú; se si facú. Imbunetatírea inse nu este usióra si astfelu iute crescú la o suma frumo-sica. Atunci dîsei: Veniti sê intrebuintiamu acesti bani spre unu scopu evlaviosu, sê zidimu o casa pentru cei nenorociti si pentru morti, nainainte de a fi dusi in spitalu séu in cintirimu.

Facuramu paturi portative destulu de lungi si de late pentru o persóna innalta, pentru fia-care parte a cetátii, din mediuloculu nostru se schimbau purtatorii acelor in fia-care septemana, remunerandu-se pentru fia-care ambulare, cu câte unu Gilo din scutul'a nóstra, pentru a duce pe câte unu nenorocitu in spitalu. In modulu acesta portaramu acestu servitiu in cursu de multi ani, si de óre ce gurile rele se indreptasera de multu si bani de penitentiá nu mai avea de unde sê intre, implineam mil'a pentru nemicu, bine sciindu cá dincolo de mormentu ni se va remunera inmítu.

Si astfelu infirmitá nostra prospera, ca ducea pe cei bolnavi si cufundá pei cei morti in grópa la profundulu repausu, din care nui mai scólá neci o fatalitate, pana ce nu va suná trimbiti'a la dñu'a judecátii. Numai una, pe care nepotii mei o condusera linu la grópa, nu potú sê afle acelu repausu, de si erá asié de tare in fapte bune, in cátu noi cu orgoliu ne-amu fi uitatu din paradisu pre acést'a fiica a cetátii nóstre. Vei fi audítu de Ginevra Amieri, care mórtá si ingropata se reintórce a casa la sotulu seu, prin acea strada ingusta, care dupa dins'a s'a numitu Via della Morte?"

Dupa acést'a Pietro Borsi se scolá si me conduse la o usie laterala a catedralei, sub Campanila, aci vediui pe o pietra sepulcrala o inscriptiune, stersa prin pasiurile de picíóre mai pana la nelegibilitate. Inghienunchiai spre a o decifrá, in sa de abié potui sê silabizesu:

G. A.

Onophrius Bracci Antoni
Io. Bapt. Fratresq. Bracci Cambini
Leonardi T. T.
Agnati et descendentes
Restavr. A. D. MDCCLX.

Acést'a mi-dede mfe putina chiaritate; me intorsei spre a intrebá pe Pietro Borsi — elu nu mai erá — — — Tempu lungu petrecui eu in aceeste locuri, si mi se parea, ea si candu piétr'a s'ar ridicá, si Ginevra pasí in amabilitatea gratiei sale inainte, spre a-mi enará cum a vietuitu, cum a moritu si cum a reinviatu; si aceea ce eu atuncea am aflu de diumetate visandu de diumetate dormitandu, acuma desscriu acea naratiune a anticítatii ce se disolvase in aeru, si pe care Shelley inainte cu cincí dieci de ani se cercá a o reinsufletí, candu mórtéa lu-ajunse in valurile mării.

I.

Ginevra erá frumo-sa, ca unu angeru care ni suride in grati'a copilarésca, cand morí mam'a, ea remase singurulu orgoliu si bucuria a parintelui ei. Amieri luase deja in etate matura de consórté pe soci'a sa; maritagiulu acest'a remasese unu tempu lungu fara copii, pana ce in fine patru ani inaintea mortii soctei, o fiica vediú lumin'a dilei. Pana la casatori'a sa multímea ocupatiunei sale lu-retienú de la tóte intr' unu modu eschisivu, elu traiá numai intr' ins'a cu amiculu seu de junetie Agolanti.

Ambii se tñeau de corporatiunea noastra vailore, care stá in fruntea industriei nórentine. Agolanti erá unu omu activu si energeticu, riscá si castigá si devení astfelu unu omu cu vadia intre colegii sei; lui Amierii da-dea mana de ajutoriu in tóte intreprinderile sale. Elu din partesi i remase credinciosu lui Agolanti si i promise pe patulu mortii, cá va priveghia ca tutore asupra uniculu seu fíiu de unu-spre-diece ani Francisco, si lu-va casatori mai tardíu cu Ginevra, care atuncea erá inca in léganu.

Anno Domini 1332 repausá si Monna Amieri in bratiéle amicee sale a veduvei Rondineli. Se intemplase, cá in cas'a ei sê-si petréca Ginevra intr' unu modu fericé primii ani ai teneretiei cu amiculu ei Antonio Rondineli.

Elu facea delicatei copile tóte dupa placulu ei, si acést'a nu erá usioru, cá-ci iritabilitatea Ginevrei nu erá cu nimica mai mica, decátu farmeculu neresistabilu, ce-lu esersá a supra fia-caruia care i se apropia. Ambii acesti copii erau nedespartibili; la olalta siedeau si priveau ei cu atentiune cartea de rugaciune a mamei, care pe la margini erá investita bogatu cu icóne sante cu auru si cu purpuru.

(Va urma.)

CONVERSARE CU CETITÓRELE.

Care demanétia e mai neplacuta pentru femei. — Ciudata multumire. — Visári. — Femeia fara amoru. — Intre patru ochi. — Labirintu politicu. — Unu cantu a lui Sionu. — Dupa finitul piesei. — Societatea literaria din Bucuresci. — Tómná vér'a. — Petrecherile la tíera. — O vóce romana.

Contemporean'a marelui Napoleonu, dómn'a Stael a dísu, cá pentru o femeia neci o demanétia nu e mai neplacuta, decâtu aceea in care se trediesce cu sciintí'a cá e de dóue-dieci de ani. Acést'a a dí's'o o dama cu multu spiritu, éra' eu dí'cu, cá multu mai neplacutu e pentru unu bietu scriitoriu de foisiora, candu avendu de a conversá cu atáte dame frumóse ca dvóstre, stimabile cetitóre, nu scé despre ce sê vorbésca. De aceea ve spunu dí'n capulu locului, sê nu ve mirati, decumva veti cascá pré desu cetindu aceste orduri.

E bine, frumósele mele cetitóre, déca prin aceste orduri voui fi in stare a ve face sê cascati, — ceea ce nu sufere indoíela — eu voui fi multiumitu. Ciudata multumire! Vetí díce dvóstre. Mi-ieu libertate a ve respunde, cá multumirea mea va fi destulu de deplina. Sciti cá dupa cascare urmédia somnulu, apoi celu-ce dórme — visédia, si calu-ce visédia e fericitu. Asié dara prin conversarea mea ve voui castigá câte-va mominte fericite. Nu e ast'a multumire deplina pentru mine?

Nu scíu dí's'a cineva, dar de nu, ar fi potutu sê dí-ca, cumca omulu numai pan' atunce e fericitu, pana ce visédia. Ferice de acé'l'a ce visédia trédiu! A cantatu odinóre unu poetu. Visat'ati dvóstre candva asié? Cum sê nu! Sunteti ténere si gratíose, si-apoi care juna séu june nu visédia? Tenerimea fára visári e chiar ca flórea fara mirosu si colóre, ca noptea fara stele si aco-perita de velulu noriloru intunecosi, ca sórele fara radie incaldítóre, ca femeí'a fara — amoru.

Da, eu nu-mi potú intipúí femeia care sê nu iubésca. Fórté frumósu dí'sese Flora Tristan, cá femeile chiar asié nu potú trái fara amoru, ca fara aeru, apa si nutrementu, pentru ele este o lipsa neincungiurabila ca sê iubésca. Amóru — díce Georges Sand — e isvóru si scutulu aperatoriu alu virtúii femeiesci.

Iubiti, dar femei, voi angeri pamentesci, si nu cercati sê stingeti dí'n sinulu vostru acestu simtiementu santu, cá-ci femeí'a numai pan' atunce remane — femeia, pana ce scée inca iubi.

Inse pare-mi-se, cá am vorbitu cam multisioru despre amoru; si-apoi me temu, cá intre adoratorii dvóstre voui dá de multi jalusi, carii mi-voru invidiá sórtea, — si in fine pautá sê marturisescu, cá mie mai cu séma mi-plate sê vorbescu despre obieptulu acest'a — intre patru ochi.

Deci fiindu cá nu suntemu „intre patru ochi,” sê vorbimu despre alte obiecte de interegu comunu.

Ce felu? eu sê ve vorbescu dvóstre despre obiepte de interesu comunu, candu cei ce au fostu a nume alesu pentru ast'a, tacura ca piticulu?! S'au dusu a casa, fara sê-si aduca a minte de vócea, consciintiei lor.

Pardonu! Acuma vedu, cá rategó in labirintulu politiceí, si-apoi pentru dame chiar atátu de neplacutu póte fi aceea, candu atare curtenitóriu neistetiu li vorbesce despre politica: ca si pentru mine, candu de pe frumósele budítie ale incantatóreloru nóstre dame audu resunandu cuvinte — straine. Atunce totdeuna mi-aducu a minte de cuvintele lui Sionu:

Romancutie tenerele,
Visuri de amoru,

Ale vóstre draganele
Le iubescu de moru;
Dar vorbindu in limbi straine
Nu potú sê v'ascultu,
A fugi in lume-mi vine,
Cá-ci mi-e ciuda multu.

Altfelu acuma de multe ti-vine sê fugi in lume. Pestanii fugira la tíera si la scaldi — de caldura. (E de insemnatu, cá acuma p'áice de caldur'a (?) cea mare trebuie sê portámu vestminte de tómná.) Capital'a Ungariei e góla, intocmai ca teatrulu dupa representatiunea cutarei tragedii séu — comedii. Numai cei ce sunt siliti, mai petrecu p'áice. Peste câte-va septemani póte cá si eu voui fi pe drumu catra metropolea civilizatiunei moderne.

Rentornandu-me apoi de acolo, voui conversá cu dvóstre despre multe obiepte mai interesante decâtu acuma. Pe atunce se va aduná si societatea literaria la Bucuresci pentru unificarea míeloru ortografii romane, care déca dóra neci nu va deslegá problem'a sa cea grea, celu putínu va usiorá sórtea bietiloru diuaristi romani, carii avemu atáte necesari cu ortografiile colucratoriloru nostri estranei.

Poté-se-va realisé dorintí'a comuna, de a unificá ortografiile nóstre? asta e o intrebare fórté grea, pentru cá domnii filologi de si divergésa in multe opiniuni, in privintra unora totúsi mai toti convínu, si ast'a e, cá se credu infalibili, si neci unulu nu vre sê concéda odata cu capulu nimicu dí'n princípíile sale. Ce dauna, cá n'avemu si câte-va filóloge incantatóre, aceste dóra mai de graba aru poté capacítá pe cei cerbicosi.

Vomu vedé ce se va alege. Pana atunce sê ne ocupámu de cele ce se petrecu acuma. Dar curióse díle sunt aceste! Suntómu in lan'a lui júliu? Nu e cu pótintia. Candu scriu aceste orduri vijel'á urla sub ferést'a mea, atmosfer'a e rece, pe strade nu umbla unu sufletu de omu, si valurile corbacite de ventu ale Dunarei amenintia cu mórté pe cari voiescu sê tréca cu luntrea. Asiu cugetá, cá e tómná, de cumva unu scumpu buchetu de flori dinaintea mea nu m'ar face atentu, cá vér'a inca n'a trecut.

Da, inca de acuma inainte voru sê urmedie petrecherile — la tíera. Anulu scolasticu se va inchíá acusi, studintii se voru rentorná la caminulu parintescu. Domnii clerici asídere ascépta cu doru candu sê póta tiené — Te-Deum. Si apoi nu peste multu se va invértí hor'a cunúniei „pe pamentulu Romániei.”

A propos Románia! De acolo érasu audíramu o hora frumósa, un'a dintre cele mai incantatóre ce a auditu pan' acuma mus'a poesiei. Autoriulu „Vócei unui orbu” modestulu dar celebrulu poetu dí'n Ploesci dí'u Z. Antinescu publicá o poesia sub titulu „Vócea eremitului dí'n Carpati.” Ascultati o strofa:

Romani dí'n patru unghiuri, d'o mama si d'unu sange!

Pe peptulu scumpei Patríi ve juru se incetati

Din lupte de partide; si 'ncepeti a ve stringe

In jurulu mamei vóstre uniti ca nisce frati.

Vedeti cá ne-amenintia a nóstra cutropire,

A nóstra neunire ne duce la perire!

O Dómné, Dómné sante, sub ceriulu teu seninu

Asiu vre, dar... cum se póte, la tine sê me 'nchinu?!

Josifu Vulcomu.

CE E NOU?

** (Sultanulu) rentornandu-se de la Paris, va petrece câte-va zile în Bud'a-Pest'a. Se vorbește, că pe timpul petrecerii sale, p'ăice i se va prezenta o deputatiune ungară spre ai multămi pentru ospitalitatea ce au gasitu emigranții magiari în Turci'a după sugrumarea revoluțiunei.

** (Magistratulu din Vien'a) vre să aléga pe Deák de cetățianu onorariu.

** (Aniversari'a bataliei) de la Königgrätz s'a serbatu și în locul bataliei. Înainte de mediadi s'a ținutu parastasu, ér sér'a au arsu o multime de lampe pe morminte. Dintre parinții celor cađiuti mai avuti s'au prezentatu multi, chiar și din Sasonia și din Prusi'a. Orasiile Königgrätz, Klum, Sadowa, Lippa au fostu pline de strainii carii s'au adunatu a colo.

** (Sultanulu) va petrece câte-va zile și la Maj. Sa imperatulu Austriei, și va fi încortelatu la Schönbrunn, unde se și pregătescu pentru primirea ospelii orientalu.

** (Regele Prusiei) a tramisu o epistola de condolintia la Vien'a, scrisa de man'a sa propria, pentru mórtea imperatului din Messicu.

** (Starea imperatesei Siarlot'a) din di în di devine totu mai periculósa. Cei de langa dîns'a trebuie să grigésca tare, ca nu cumva să faca ceva în contra vieții sale. Esteriorulu ei asîdere e din di în di mai tristu, — înse are și mominte în cari scie de sine. Intr' unu astfelu de momintu eschiamă: „Nu vreu să traiescu mai multu, mórtea e mai buna decâtu o viétia ca asta!“ De alta-data dîse: „Unde e barbatulu meu? Vedé-l'oiu înca? Nu, nu, elu a moritu și eu traiescu, dar nu vreu.“ Mai în fia-care óra intréba de sórtea imperatului.

** (Anunțiu.) Conformu apelusului adusu în șiedint'a II. a adunării generale a Asociațiunii transilvane române ținute la Alb'a-Jul'i'a în 29 Augustu 1866 c. n. p. IX, adunarea generala a Asoc. tranne române pentru anulu curente 1866/7 se va ținé la Clusiu în 24/26 Augustu a. c. Ceea ce prin acést'a în sensulu § lui 23 din Statutele Asociațiunei, se aduce la cunoscenti'a publica. Dela presiđiulu Asociațiunei transilvane romane pentru literatur'a și cultur'a poporului romanu. Bar. de Siagun'a presiđinte. Ioane V. Rusu Secr. II.

** (Esc. S. L. V. Popu) presiđintele tribunalului supremu din Ardealu de câte-va zile petrece în Pest'a.

** (Deputatu nou.) În cerculu Vingardului comitatulu Albei inferioare în Ardealu s'a alesu de deputatu dlu canonicu din Blasiu Consantinu Pappalvi.

Literatura și arte.

** (Societatea literaria din Bucuresci.) Complectandu-se numerulu membriloru societății literare romane, conformu regulamentului pentru formarea acestei societăți, republicămu numele tuturor membriloru acelei societăți: Dnii Dr. Hodosiu și A. Romanu, din Maramuresiu. (?) Dnii T. Cipariu, G. Munteanu și G. Baritiu din Transilvania. Dnii Mocioni și Babesiu din Banatu. Dnii Hurmuzachi și Sber'a, din Bucovina. Dnii Hajdeu (tatalu), Gonata și Strejescu, din Basarabia. Dnii Carajani și Casacovici, din Macedonia. Dnii V. Alesandri, C. Negruzzi și V. Al. Ureche, din Romania de peste Milcovu. Dnii I. Eliade Radulescu, A. Treb. Laurianu, C. A. Rosetti și I. C. Massimu, din

Romania de din cóce de Milcovu. Dlu C. A. Rosetti a dimisiunatu, din caus'a că — precum spune în scrisoreea sa adresata catra ministru — i lipsescu variatele și specialele cunoscentie, ce neaparatu trebuie să le aiba, celu care ca membru acestei societăți are să puna temeliele unei limbi.“ Cu multa parere de reu luămu notitia despre acést'a scusare modesta a celebrului nostru publicistu.

** („Originea“) va fi titlulu unui diuariu nou, care va eși în Iasi încependu de la 1 iuliu; diuariulu acesta se va ocupă de interese literarie, scientifice și religiose.

** (Publicatiune poetica.) La Bucuresi au aparutu brosiur'a I și II pe maiu și iuniu din marea publicatiune poetica „Traianid'a“ de laureatulu Dimitriu Bolintianu. Acést'a publicatiune nu se vinde în parte în brosiure, ci se dă numai abonantiloru.

** (Au eștu de sub tipariu.) „Satire“ de G. Baronzi. Pretiulu 30 parale. Amu fi doritu să vorbimu mai pe largu despre ambele aceste opuri, dar nu ni s'au tramisu.

Din strainetate.

— (Despre Massimilianu), fostulu imperatu, neincetatu totu scriu foile, înse scriirile pozitive se strecóra cu fórte mare greutate. Deamanuntele omorului grozavu și pana în diu'a de adi au remasu sub velulu arcanității și póte că numai posteritatea le va poté cunosce; atâta numai scima că nenorocitul imperatu fu puscatu și se mai vorbește că barbarii de messicani și batjocorira cadavrulu eroului taindu-lu în bucatiele și imprasciandu-lu în tóte partile statului. Înca papa și vietiua Massimilianu, care a murit în 1867, înca în viață Petrosi răvoscute 'n doliu au mersu la Juarez presiđintele republicei din Messicu și s'au rogatu de elu ca să agratieze viétia lui Massimilianu. Presiđintele a respunsu, că va face tóte ce e cu potintia spre salvarea nenorocitului imperatu, princes'a de Salm-Salm înca a escelatu cu pericululu vietei sale umblandu și rogandu-se pentru viétia lui Massimilianu și a sotului ei, înse înzadaru că-ci republicanii infuriati ceréau resbunare și presiđintele Juarez a trebuitu să se învoiésca ca să omóre pre toti imperialistii. — Vice-admiralulu Tegetoff e insarcinatu din partea casei domnitórie ca să mérga cu o naia la Messicu spre a cere cadavrulu lui Massimilianu, înse precum spunu scirile din Americ'a, Juarez nu se va învoi să se deé cadavrulu.

— (Sultanulu) a fost primitu în Paris cu pompa fórte mare, și de nu sosea scirea trista din Americ'a abunaséma se ținéau mai multe serbari splendide totu în onórea marelui viziru. Parisienii numai déca au avutu ocașiune, au grabitu a-si exprime afectiunile sincere pentru dînsulu, pretutindene erá privitu cu bunavointia și interesu séu dóra — curiositate, că-ci acésta vediuta intr' adevéru e unu evenimentu estraordinariu, mai alesu luandu în consideratiune acea împregurare, că acést'a e primulu casu, candu sultanulu turcescu cercetédia vre-unu orasiu crescínu, de órcece după datinele musulmaniloru, sultanulu e opritu e cercetá țierele crescine ca amicu, ci numai ca cuceritori i-e iertatu a pasi pe pamentu locuitu de crescini. În acestu evenimentu vedu dara impacarea resaritului cu apusulu. Din Paris s'a dusu sultanulu la Londra, unde asidere se facura pregătiri mari pentru primirea lui; de

acî rentornandu catra casa va trece prin Vien'a si Pest'a.

— (*Espusetiune de moda.*) Parisieniloru nu li-destulu espusetiunea mare internatiunala, ci acuma au de cugetu ca sê arangeze si o espusetiune de moda. In acêsta espusetiune voru avé locu tôte alea ce se tienu de moda si totu de odata va fi incopiata cu o espusetiune etnografica, in carea diferite popóre voru fi infatiosiate in costumele si tipurile loru carapteristice.

— (*O strigônia.*) Nu demultu s'a intemplantu in Lüttich unu escesu estraordinariu si pré uritiosu. O baba bebrana de acolo pe neasceptate a moscenitu câte-va mii de taleri, si vecinii abunaséma invidiandu noroculu babei, au scornitu despre dens'a câ e strigônia si de aceea s'a inavutîtu. Poporulu ca ~~oriscare~~ poporu necultu, credîu acele berfele si se infuriâ asupra babei, de vre-o câte-va ori i sparsera ferestile si o insultara apoi intr'o di a venitu o multime si mai mare spre a o insultá; biét'a baba inchise usfle si portile, poporulu inse le sparse si intrâ in curte, apoi in casa, dar pre bab'a n'o aflara; — atunci i aprinsera cas'a si in acelu momentu est' si bab'a din o camera, câ-ci se teme ca va arde acolo, poporulu nebunu cum o vedîu o prinsera si au voitu s'o arunce in focu, dar veni politia si inchise pre escedenti, cas'a inse a arsu.

— (*Generalulu Lopez*) tradatorulu lui Massimilianu findu decoratu cu ordenu legiunei de onóre, prin o ordinatiune mai noua a imperatului Napoleonu acestu venditoru e stersu din list'a celoru ce póta acestu ordû frumósu. — „Figaro“ din Paris a dîsu câ nu aru trebui stersu, de órece elu abunaséma va fi vendutu si acelu ordû.

— (*Ponsard*) renumitulul literatu francesu a repausatu. Elu a scrisu câte-va drame si tragedie escelinte. Din Petersburg se scrie câ directorulu teatrului nationalu ruseanu de acolo a si grabitu a procurá renumitul'a tragedia „Galilei“ a memoritoriului Ponsard carea in multe locuri e oprita, findu câ intr' ins'a vinu inainte mai multe observatiuni vatematórie pentru popii apuseni. Representatiunea acêsta va fi o demonstratiune grandioasa contra Papei, ca o resbunare penitru cele multe espeptoratiuni cu cari a infruntatu Pap'a pre rusi.

— (*Regina a Belgiei*) a caletoritu la Miramare spre mangaiarea imperatesei Siarlot'a.

— (*O otravire grozava*) s'a intemplantu nu demultu in Würzburg. In 5-le l. c. demanét'a dupa dejunu mai multe persone se bolnavira de-a rendulu vaitandu-se de arderea stomacului. In urmaroa cercetarei s'a doveditu câ franselele si cornutiile unui pitaru de acolo au fost otravite si acêsta a causatu acea bóla ce luâ o dimensiune mare. S'a doveditu mai departe câ la vre-o trei puncti de arsenicu (sarjeica) s'a mestecat in pane si cornutie. Multi au moritu, cei mai multi inse au scapatu.

— (*Ultimele momente ale lui Massimilianu.*) Scirile mai prospete spunu, câ tribunalulu martialu in siedintia secreta a tienu desbaterile asupra órtei lui Massimilianu si a consotiloru sei Mejia si Miramon, cesti din urma si-au alesu aperiatori, inse Massimilianu nu. Acêsta siedintia s'a tienu in 11-le l. tr. in Queretaro si desbaterile ei sunt necunoscutu, dar afâta se scie, câ totu cu acêsta ocaziune s'a pronuntiatu sentintia de mórte asupra tustreiloru. Ahea in 18-le a rentornatu sentintia intarita de presidiulu republicei. Tustrei fusera internati in o manastire, si afara de unu abate, ni-

me nu potea intrâ la densii. Mai tardû a intratu si episcopulu din Queretaro spre a implini functiunile spirituale. Nóptea au petrecut'o conversandu, apoi si-au marturisu pecatele. Miramon patimea de o plesura capetata in lupta, Mejia éra adormit adencu si Massimilianu a cerutu unelte de scrisu. A scrisu dóus epistole, un'a in limb'a germana mamei sale marei prinsese Sofia si alt'a in cea francesa sociei sale. Ambele le-a predatu episcopulu spre a le indreptá la locurile unde érau destinate; la epistole a alaturatu si bucle din pèrulu seu. Catra 4 óre demanétia Massimilianu a doritu sê asculte o missa, la carea tustrei au luat parte. Imperatulul ingenunchiá naintea altariului pe pétra, ochii si fruntea si-o acoperi cu manele, pare ca plange. Miramon éra galfedu si fórte slabitu din poteri, Mejia inse éra rapitu de esaltatiune, elu e de origine indianu si, precum dícea, se semtiá pré multiamitu câ póte mori impreuna cu domnulu seu. La siepte óre se audí music'a de procesiune si atunci intrâ capitanulu Gonzalez spre a legá ochii prinsonieriloru, Miramon se invoi fara neci o resistintia ca sê i-se lege ochii, Mejia numai dupa ce i siopti ceva episcopulu se invoi, Massimilianu inse s'a dechiaratu, câ neci la o intemplantu nu va suferi ca sê i-se lege ochii, capitanulu avú delicateti'a ca sê nu-lu constringa si salutandu pre imperatulul cu onorile cuvenite, a datu semnu, ca sê pornésca conductulu, care si porni indata. Inainte mergea o trupa de lancieri, apoi band'a militara intonandu un mersu funebralu si prinsonierii érau incungiuirati de infanteristi cu armele 'n mana. Candu au ajunsu la loculu de perdiare Mejia a dîsu imperatului: „Sire, mai dá-ni pentru ultim'a óra unu esemplu de curagiu, si noi vomu urmá pasiuriloru Mai. Tale!“ Massimilianu pasí nainte, de-a drept'a lui éra abatele Fischer, ér in stang'a episcopulu. Dupa dînsulu a urmatu Miramon insoeitu de doi calugari franciscani si in urma Mejia impreuna cu doi preoti santacruziani. Urcandu-se pe móvila, Massimilianu stete in locu si privi sórele ce resarea, si-scóse orologulu si deschidendu-lu, sarutá portretulu sociei sale din orologiu, apoi lu dede abatelui spre a-lu predá amatei sale socie. Intre aceste se audiau sunetele de gele ale campaneloru. Massimilianu vedîndu câ se apropie câti-va soldati cu puscele incordate, imbratiosia cu caldura pre consotii sei, — episcopulu apropiandu-se catra densulu i-a dîsu, câ sê ierte tôte erorile messicaniloru, la ce imperatulul cu voce 'nalta a respunsu: „Spune lui Lopez, câ-lu iertu pentruca m'a tradatu; spune Messicului intregu câ-i iertu tôte pecatele!“ — Apoi strinse man'a abatelui, carele a cadíutu la pitioarele lui si i sarutá manile. Pasí nainte . . . puscele se indreptara spre peptulu lui, atunci pronuntia câte-va cuvinte in limb'a germana, puscele tresnira, si imperatulul cadíu asupra crucei pe carea se radiemá. Indata lu-aredicara si impreuna cu cei doi generali l'au pusu in sicriu. Apoi i ingropara in mormintii din apropiare, episcopulu a impartítu absolutiunea. Presiedintele tribunalulu martialu gener. Corona a chiamatu la sine pre episcopulu si a cerutu epistolele lui Massimilianu. Cea adresata mamei sale nu au defacut'o, inse cea adresata imperatesei Siarlot'a s'a defacutu din consideratiuni politice. Acêsta epistola astfel suna in traducere: „Multu iubit'a mea Siarlota! Déca va voi Ddieu, ca intr'o di sê te reinsentatósiedi si sê poti cetí aceste orduri, vei cunósce sórtea mea, ce m'a totu frapatu de candu ai caletoritu spre Europa, in deplin'a sa terróre. Parasindu-me, ai dusu cu tine noroculu si anim'a mea. De ce n'am ascultatú svaturile

tale! . . . Nenumeratele nenorociri si persecutiuni fatale, mi-au ruinatu tóte sperantiele, dreptu aceea pentru mine mórtea nu e agonia dorerósa, ci o eliberare de necasuri. Eu cadu cu gloria, ca soldatu, ca rege invinsu, dar nu desonoratu Déca dorerile tale sunt potinte, déca domnedieu ne va impreună câtu de curendu, voiu binecuventá man'a lui cu carea atâta ne-a apesatu Adio Adio ! Alu teu sermanu Massimilianu.“

Feliurite.

— (*Alipirea unei pisice.*) Multe rele s'au scrisu despre pisice, acuma inse in foile straine afâmu descriu unu casu, din care potemu vedé câ si pisc'a e in stare a-si aretá devotamentulu seu de pisica fatá cu binefacátorea sa. La unu tribunalu anglesu s'avenitu inainte acestu casu extraordinariu. Unu barbatu a parasitu legiuti'a sa socia pentru ca sê traiésca cu alt'a, intr'o di inse s'a dusu la soci'a sa de mai 'nainte pentru ca se mai stórca de la densa vre-o sumulitia de bani, la ce inse muierea nu s'a invoitu, — deci barbatulu necredintiosu se infuriá si o maltratá trantind'o de pamentu si dóra ar fi omorit'o de nusarea o pisica intr' ajutoriu, carea audíndu strigarea stepanei sale, indata a saritu in fati'a barbatului crudelu si l'a sgariatu crancen. Bietulu omu neasceptandu asié ceva a lasatu muierea si acuma elu cautá sê se apere, dar inzadaru câ-ci abea a potutu muierea lui ca sê-lu mentuie din ghiarele pisicei. Casulu veníndu la tribunalu, barbatulu a fost judecatu la inchisóre.

— (*Mórtea unei regine.*) In dâlele aceste a repausatu intre muntii de média nópte ai Spaniei o regina — a tieganiloru. Ea a moritu chiaru in cortulu stralucitu, adeca afumatu in care s'a si nascutu. Numele ei e Lea Margaréta, o babe betrata de 80 de ani. Insa ea e si tenera si framósa, dar mai alesu s'a distinsu prin energi'a si curagiulu ei celu mare, de aceea apoi consangeni ei o alésera de regina care demnitate a portat'o pana la mórte. Unii locuitori din apropiare au fost curiosi sê véda regin'a négra si intrandu in cortulu amintitu au aflat'o intinsa pe paie si iérba, langa densa veghiau dóue tiegance betrane, cari murmurau in sine dóra unele rugatiuni si de aceea neci nu respusera la întrebările facute din partea cercetatoriloru. Esíndu acestia afara, unulu dintre densii si-a esprímatu mirarea câ óre cum a potutu ea trai asié multu pe langa atâte necasuri, ce trebuie sê suferé tieganii in tóta viéti'a loru? La ce unu tieganu a respunsu, câ déca ar fi fost intre cei ce locuiescu in sate si orasie aru fi moritu de multu, inse libertatea si aerulu curatu de munte i-au lungitu viéti'a.

— (*Din viéti'a paseriloru.*) Unu caletoriu care a umblatu mai tóta lumea, naréza urmatórea intemplantare interesanța. Intr' unu satu din Samland pe verfulu unei case s'a asediatu o pareche de cocosterci (barze) si dupa ce si-au facutu cuibu muiersc'a a ouatu dóue óue. Atunci proprietariulu casei a luat din cuibu unu ou si in loculu lui a pusu altulu de ratia, ceea ce cocostercii nu obsevasera. La tempulu seu din ambele óue au esítu pui, inse betranulu cocostercu vedíndu individulu strainu, numai de câtu a sboratu de a casa si apoi mai tardíu a rentornatu cu mai vre-o optu cocosterci cari

incepura a bate pre biéta muiersca si n'o lasara pana nu o omorira. Barbatulu inse a remasu singuru in cuibu si cu ingrigirea cea mai mare a crescutu pre ambii pui, dar rati'a de aceea totu nu s'a facutu — cocostercu.

— (*Si o gluma.*) Ore cine a întrebatu, intr'o societate câ prin ce póte omulu a slabi si a se ingrasiá? — Apoi prin — p o s t u, fú respunsulu unui glumeti.

Gácitura de siacu.

De Cornelia Vulcanu.

nos	ni	ge,	can	to	na-	ta	ra!
o	tra,	cu	mu	le	Plan	ri;	da
ce	ca	me	o	du	ri	tu	a
pea	din	ja	su	ta	lu	di	Fru-
Dar	a	to	tu	splen	nu	sai	si
re	in	ra.	ra	ri.	ta'n	mo	di
su	M-	scun	fe	man	e	scumpu	mo

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gáciturei de siacu din nr. 25 va urmá in nrulu venitoriu.

POSTA REDACTIUNEI.



La mai mult. Ni pare reu, câ n'ati reclamatu mai de graba, câ-ci dupa 5—6 luni e greu a suplíní nrii ce lipsescu. Altfelu de cumva se mai gasescu, cu tóta placerea vomu face dispusetiuni ca sê-i capetati. In nrlu venitoriu vomu publicá, cu cari numeri nu mai potemu sierbí.

Rabaganí. Tabloulu s'a tramisu inca de multu la Orade, unde v'ati abonatu.

Chisineu. Fói'a ti-se va tramite si pan' atunce.

Esemplare de prisosu din nrlu acesta inca se mai afla.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**